

ВІДДІЛ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основні напрямки роботи відділу – культурна антропологія, урбаністична антропологія, діаспорні студії, антропологія релігії, історична антропологія, історія повсякденності, дослідження пограниччя, антропологія простору, медична антропологія, дослідження культурного ландшафту.

Тема НДР: «Культура як цілісність матеріального та духовного розвитку суспільства в умовах глобалізації та міжкультурної взаємодії»

Керівник НДР – доктор історичних наук, професор Гримич Марина Віллівна

Співробітники відділу

Гримич Марина Віллівна – доктор історичних наук, кандидат філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу культурологічних досліджень, автор понад 150 наукових праць. Член Національної спілки письменників України. Член Національної спілки краєзнавців України.

Коло наукових інтересів

Культурна антропологія, діаспорні студії, місіонерська етнографія, дослідження

культурного ландшафту, дослідження народних дум

Наукові праці:

1. Гримич М. В. Традиційний світогляд та етнопсихологічні константи українців (Когнітивна антропологія). – К. : Віпол, 2000. – 380с.
2. Гримич М. В. Інститут власності у звичаєво-правовій культурі українців ХІХ — початку ХХ ст. — К., 2004. — 588с. Перевидання: Гримич М. В. Звичаєве цивільне право українців 19-початку 20 століття / М.В. Гримич; КНУТШ. — Київ : Арістей, 2006. — 560с.
3. Гримич М. Нариси з українсько-канадської фольклористики: Богдан Медвідський / М.Гримич. – К.: Дуліби, 2016. – 312 с.
4. Гримич М. Життя під піньорами. Культурний ландшафт українських поселень у Бразилії / М.Гримич. – К.: «Дуліби», 2016. – 704 с.
5. Гримич М. В. Діти прерій: дитяча субкультура українців Канади у “міжвоєнний” період ХХ ст. (на матеріалах опитувань у межах наукового проекту “Local Culture and Diversity on the Prairies” // Народна культура українців: життєвий цикл людини. – Т.1: Діти. Дитинства. Дитяча субкультура. – К.: Дуліби, 2009. – С. 137–159.
6. Гримич М. В. Ідентичність, етнічність, етнічна ідентичність // Етнічна історія народів Європи. – 2009. – № 28. – С. 46-55.
7. Гримич М. Субкультура Пласту/ Марина Гримич/ Народна культура українців: Життєвий цикл людини. – Т.2: Молодь. Молодість. Молодіжна субкультура. – К., 2010. – С.219-341
8. Гримич М. Жіноче майнове право в традиційному українському суспільстві // Народна культура українців: життєвий цикл людини: іст.-етнол. дослідж.:у 5 т. // Національний науково-дослідницький інститут українознавства та всесвітньої історії; Університет Альберти

(Канада). Архів українського фольклору Богдана Медвідського / Марина Віллівна Гримич (наук.ред.) – Т. 3 : Зрілість. Жіноцтво. Жіноча субкультура. – К. : Дуліби, 2012 – С.52-92.

9. Гримич М.В. Андрій Митрофанович Лобода // Народна культура українців: життєвий цикл людини. Історико-етнологічне дослідження / за наук. ред. М.Гримич у 5-ти т. – Т.4: Зрілість. Чоловіки. Чоловіча субкультура. – К., 2013. – С.574-577

10. Гримич М.В. Культура повсякдення людей літнього віку (український досвід Канади) // Народна культура українців: життєвий цикл людини: іст.-етнол. дослідж.: у 5 т. // Науково-дослідний інститут українознавства; Університет Альберти (Канада). Архів українського фольклору Богдана Медвідського / Марина Віллівна Гримич (наук.ред.) – Т. 5: Старість. Смерть. Культура вшанування небіжчиків. – К.: Дуліби, 2015. – С. 117-136.

11. Гримич М.В. “Інквізиторський” стиль польової збирацької роботи, або Про інтенсивність досліджень на “чужому полі” // Поле: збірник наукових праць з історії, теорії та практики польових досліджень. У 5 т. / наук. ред. М.В. Гримич, упор. М.В.Гримич, С.А. Жовтий, О.Ю.Брайченко. – Т.1: Вступ до спеціальності. – К.: Дуліби, 2014. – С. 146-157.

12. Гримич М.В. Paterfamilias (про форми чоловічого домінування в українській селянській культурі) // Народна культура українців: життєвий цикл людини. Історико-етнологічне дослідження / за наук. ред. М.Гримич у 5-ти т. – Т.4: Зрілість. Чоловіки. Чоловіча субкультура. – К., 2013. – С.5-46

13. Гримич М.В. Віра vs методологія у філологічних дослідженнях з язичництва // Етнічна історія народів Європи. – 2013. – № 41. – С.5-19.

14. Гримич М.В. Життя на війні та в полоні: Побутова культура вояків дивізії «Галичина» // Українська культура ХХ-XXI ст.: соціоантропологічний аспект // Науково-дослідний інститут українознавства МОН України / Марина Віллівна Гримич (наук. редактор). – К.: Дуліби, 2015. – С. 132-161

Овсіюк Оксана Володимирівна – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу культурологічних досліджень. Член Національної спілки краєзнавців України.

Коло наукових інтересів

Соціальна історія України в роки Другої світової війни, повсякденне життя населення м. Києва в роки Другої світової війни, історична антропологія

Наукові праці:

1. Київські помешкання: стан, використання, побут (1943 – 1945 рр.) // Українська культура XX – XXI: соціоантропологічний аспект. – К.: 2015. – С. 162 – 205.
2. Побутове обслуговування киян (1943-1945 рр.) // Українська Друга світова: Матеріали другої міжнародної наукової конференції до 70-ї річниці перемоги над нацизмом у Другій світовій війні (5 травня 2015 р., м. Київ) / Упорядник Яременко В. М. – К.: К.І.С., 2015. – С.126 – 133.
3. Повсякденне життя населення м. Києва 1943 – 1945 рр. у радянській та вітчизняній науковій літературі // Українознавство. – К., 2015. – С. 109 – 117.
4. Діяльність Київпромторгу із задоволення протреб киян у промислових товарах (1943 – 1945 рр.) // Боротьба за Україну в 1943 – 1944 рр.: влада, збройні сили, суспільство. Зб. наук. праць / відп. ред. О.Є. Лисенко. – К.: Інститут історії України НАН України, 2014. – С. 537 - 542.
5. Господарювання мешканців київських комунальних квартир (1943 – 1945 рр.) // Етнічна історія народів Європи. – К., 2013. – Вип. 39. – С. 140 – 144.

6. З історії функціонування продовольчої торгівельної мережі Києва (1943 – 1945 рр.) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Історія. – К., 2012. – Вип. 113. – С. 57 – 59.

7. Материально-бытовое обеспечение партийно-советской номенклатуры Киева (1943 – 1945 рр.) // Вестник Мичуринского государственного аграрного университета. – Мичуринск, 2013. – № 3. – С. 155 – 159.

Брайченко (Осипчук) Олена Юріївна – кандидат історичних наук (спеціальність 09.00.12 – українознавство), старший науковий співробітник відділу культурологічних досліджень. Член національної спілки краєзнавців України.

Коло наукових інтересів

Історія ХХ ст., історія розвитку української культури, традиційна культура, політика Радянської влади у галузі культури, трансформації суспільства, історія народної кулінарії, історія села, культурний ландшафт.

Наукові праці:

1. Осипчук О.Ю. Зміни в етнокультурі населення передмістя Києва в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.: дис... канд. наук: 09.00.12; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – 2009.

2. Брайченко О. Культурний ландшафт: історія наукового пошуку. // Антропологія простору. Зб. наукових праць та матеріалів. Т.1. Культурний ландшафт Києва та околиць. За наук. ред. Марини Гримич. – К., 2016.

3. Брайченко О. Культурний ландшафт приміського села 1920-х рр. (на прикладі с.

Глібівка, що на Київщині) // Антропология простору. Зб. наукових праць та матеріалів. Т.1. Культурний ландшафт Києва та околиць. За наук. ред. Марини Гримич. – К., 2016.

4. Брайченко О. До питання про культурний ландшафт сучасного київського передмістя: с. Глібівка // Антропология простору. Зб. наукових праць та матеріалів. Т.1. Культурний ландшафт Києва та околиць. За наук. ред. Марини Гримич. – К., 2016.

5. Брайченко О. Культура повсякдення жителів с. Глібівки на Київщині за архівними матеріалами етнографічної комісії Всеукраїнської Академії Наук // Історія радянської повсякденності : на перехресті джерел (матеріали Всеукраїнського науково-теоретичного семінару). – Вінниця. 2015.

6. Брайченко О. Валентина Борисенко – дослідниця обрядовості українців радянського періоду // Науковий збірник з нагоди вшанування 70-річчя з дня народження та 45-річчя наукової діяльності професора Валентини Борисенко. – К., 2015.

7. Брайченко О. Культура українського радянського села в історико-культурних дискурсах ХХ-ХХІ ст. // Українська культура ХХ-ХХІ: соціоантропологічний аспект / Збірник наукових праць. – К., 2015. Брайченко О. С. Глібівка: соціокультурний зріз у 1920-ті роки // Українознавство. – № 4. – К., 2015.

8. Брайченко О. Гнат Танцюра – дослідник та збирач народного фольклору // Поле: збірник наукових праць з історії, теорії та практики польових досліджень. У 5 т. / наук. ред. М.В. Гримич. – К., 2014.

9. Брайченко О. Побутування українських традиційних свят родинного циклу в умовах наступу радянської ідеології 70-80-х років ХХ ст. // Народна творчість та етнологія. – 2014. – №4.

10. Брайченко О. Українське застілля. – Харків: Vivat, 2016. – 192 с.
(<http://vivat-publishing.com/knygy/ukrayinske-zastillya/>)

Соболева Олена Володимирівна – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу культурологічних досліджень. Член Національної спілки краєзнавців України. Автор більше 20 наукових статей та однієї монографії.

Коло наукових інтересів

Традиційна культура кримських татар, сучасні етнокультурні процеси в АР Крим, повсякденний іслам, антропологія науки та знань.

Наукові праці:

1. Соболева О.В. Весілля кримських татар: традиційні форми та трансформації.- Біла Церква: Вид. Пшонківський О.В., 2015. - 360 с.
2. Соболева Е.В. Коллективные религиозные практики дуа в современной исламской культуре крымских татар // Zwierniactwo Etnologiczne. - 2015. – N4. – P.117-126
3. Соболева О.В. “Теллі хораз”: семантика образу та межі функціонування обрядового атрибуту // Етнографія Крима ХІХ - ХХІ вв и свременные этнокультурные процессы: материалы и исследования. – Вып. 2. – Симферополь, 2012. – С.434-442.
4. Соболева О.В. Моделі трансляції елементів традиційної культури кримських татар (за результатами експедиційних досліджень) // Наш Крим. – Вип. 1. – Київ, 2015. – С.236-245.
5. Соболева О.В. Мусульманські святині Криму: походження та складові культу поклоніння // Краєзнавство. – 2012, №3. – С.33- 41

6. Соболева О.В. Формування образу етнічної батьківщини кримських татар в умовах репатріації та облаштування в АР Крим // Матеріали до української етнології. – № 10 (13). – 2011. – С.44–51.

7. Соболева О.В. Якісні емпіричні методи дослідження наукового виробництва та інновацій // Двадцять перша всеукраїнська наукова конференція молодих істориків науки, техніки і освіти та спеціалістів за темою: «Модернізація науково-технологічної політики України». – К.: 2016. – С.196–199.

8. Soboleva O. Reciprocity or conflict: interconfessional situation around muslim shrines in the Crimea // Ukrainian studies. – N 2 (59). – P.157–163.

Буйських Юлія Сергіївна – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу культурологічних досліджень. Член Національної спілки краєзнавців України.

Коло наукових інтересів

Професійні субкультури, урбаністична міфологія, антропологія релігії, культура пограниччя.

Наукові праці:

1. Буйських Ю. Трансформація традиційних міфологічних представлень українців в умовах сучасності // Revista de etnologie si culturologie / Academie de Stiinte a Moldovei. Chisinau, 2010. Vol. VII, P. 47 – 51.

2. Buyskykh Iuliia. Witch in contemporary Ukrainian rural community: between a demonic creature and a victim of gossip / Przerażające czy osobliwe? Hybrydy, chimery i monstra w kulturach świata. – Kraków, 2013. – С.63 – 73.

3. Буйских Ю. Тайные праздники детей в мире городской семьи: между игрой, мифологией и магией, in Šventės šiuolaikiniame mieste = Festivals in the modern city: straipsniu rinkinys. Vilnius, 2013, 138 – 149.

4. Буйських Ю. «Ті, що знають від себе»: чоловіча професійна магія / Традиційна культура українців. Життєвий цикл людини. – Т.4. Зрілість. Чоловіки. Чоловіча субкультура. Колективна монографія під ред. д.і.н., професора М. Гримич. –Київ, 2013. – С.248 – 291.

5. Буйських Ю. «Археологія як спосіб життя...»: до питання вивчення української археологічної субкультури / Поле: збірник наукових праць з історії, теорії та методології польових досліджень. – Т.1. Вступ до спеціальності. Колективна монографія під редакцією професора М. Гримич. – Київ, 2014. – С. 5 – 106.

6. Буйських Ю. «Перед кінцем світу будуть «йоги» по селах ходить зі своїм Богом...»: опыт конфессионального соседства в текстах современной украинской крестьянской традиции // Круг жизни в славянской и еврейской культурной традиции. Сборник статей. – Вып. 49. – Москва, 2014. – С.328 – 343.

7. Буйских Ю. «Кара Божья» и «Чудо Господнее» в рассказах об осквернении святынь в текстах современной украинской крестьянской традиции // Acta Baltico-Slavica, 38, SOW. – Warszawa, 2014. С.263 – 278.

8. Буйських Ю. Етнографічні особливості українського народу. Коментарі / Студії з української етнографії та антропології : нова редакція / Федір Вовк ; передм. О.Г. Таран ; прим. О.Г. Таран, С. Л. Маховської, Ю. С. Буйських; упорядн. О.О.Савчук. – Харків: Видавець Савчук О.О., 2015. – С.377 – 393.

9. Buyskykh Iuliia. Exploring Of Thanatological Discourse by the Modern Medical Subculture of Kyiv // Zwierciadło Etnologiczne. Rocznik Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Szczecińskiego. – Nr 4. – 2015. – S.21 – 29.

10. Bujskich Julia. Stereotypy wyznaniowe i wierzenia mitologiczne o „swoich” i „obcych” na Polesiu Zachodnim Ukrainy: przypadek wspólnot protestanckich, in Slavia Orientalis – 2016. – Tom LXV. – NR 1, 2016, 106 – 129.

Полек (Момот) Тіна Віталіївна – кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу культурологічних досліджень. Член Національної спілки краєзнавців України.

Коло наукових інтересів

Культурна антропологія, урбаністична антропологія, міграція із села до міста, медична антропологія, дослідження пограниччя, антропологія простору, дослідження культурного ландшафту.

Наукові праці:

1. Полек Т.В., Сільська молодь у пострадянському місті: міграція, акультурація, ідентичність: дис ... канд. іст. наук: 07.00.05 / Тіна Віталіївна Полек . – Київ, 2015 . – 216 с.
2. Момот Т.В. Асиміляція чи маргіналізація: сільська молодь у великому місті // Народна творчість та етнологія – 2012 р. – № 1. – С.111-117
3. Момот Т.В. Дозвілля сільської молоді в містах: соціокультурний контекст // Народна творчість та етнологія – 2012 р. – № 4. – С.120-126
4. Момот Т.В. Теорія міста: становлення однієї дисципліни // Народна культура Поділля у національному вихованні дітей та молоді: проблеми та перспективи : матеріали наук.-практ. круглого столу, 17 жовт. 2013 р., м.Вінниця / ред. кол.: О.А. Коляструк (відп.ред.), Н.В.Жмуд (відп. секретар), Т.Р.Кароєва ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М.

Коцюбинського. – Вінниця : ТОВ "Нілан-ЛТД", 2014. – С.85-92

5. Момот Т.В. «Новые горожане»: сельская молодежь в социокультурном пространстве современного украинского города // Антропология города: Материалы конференции молодых ученых. – Москва, 4-6 декабря 2013 г. М.: ИЭА РАН, 2014. – С.125-133

6. Момот Т.В. Етнологія міста в Україні: становлення та історія // Етнічна історія народів Європи. – вип.42. – 2014 р. – С.19 – 24

7. Полек Т.В. Особливості ідентичності сільських мігрантів у пострадянській Україні // Народна творчість та етнологія. – 2015 р. – №1. – С.70- 75.

8. Полек Т.В. Фактори міграції сільської молоді до міст у пострадянській Україні // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Серія Історія. – Вип.23. – 2015. – С.228-233